

Johannes Linthorst Homan, Wat zijt ghij voor een vent

Source: LINTHORST HOMAN, Johannes. Wat zijt ghij voor een vent, Levensherinneringen van Mr. J. Linthorst Homan. Assen: Van Gorcum & Comp.B.V., 1974. ISBN 90 232 1115 4. (Ons XXste eeuwse verleden - NR. IX).

Copyright: (c) 1974 Koninklijke Van Gorcum & comp. B.V., Assen

URL: http://www.cvce.eu/obj/johannes_linthorst_homan_wat_zijt_ghij_voor_een_vent-nl-b08c9403-6554-4f44-8c30-9776935c0e13.html

Publication date: 21/10/2012

Johannes Linthorst Homan, *Wat zijt ghij voor een vent*

[...]

Aan de door Schuman tot de andere landen der OEES gerichte uitnodiging tot deelname, voldeden met zijn eigen land helaas alleen de Duitse Bondsrepubliek, welke de uitgestoken hand dankbaar aanvaardden, Italië en de drie landen van Benelux. Het was zo als later Schuman's opvolger Georges Bidault zou zeggen: dat de EGKS zo klein werd, lag niet zozeer aan het 'ja' der 'Zes', als aan het 'nee' der anderen.

Had het Verenigd Koninkrijk, het grote land van kolen en staal, toen 'ja' gezegd, dan zou het zich vele latere moeilijkheden hebben bespaard. Maar het was niet alleen schichtig doordat Schuman de eis had gesteld dat men zich bij onderhandelen zou baseren op de grote lijnen van zijn verklaring - anders was er niet veel van terecht gekomen -, maar Londen was niet rijp voor een sterke binding met het continent. Onder de regeringen van labour zowel als van de conservatieven zou het nog lang zich vasthechten aan het beeld van Churchill, van de drie cirkels, die van het Gemenebest, de Europese en de Atlantische, en het wilde zich niet Europees committeren. Men leze er de Britse memoires over die tijd maar eens op na*.

In de Europese Beweging in Nederland was in het algemeen het enthousiasme groot: eindelijk zou er worden dóórgetast, eindelijk eens iets dat de idealen der beweging naderde. Ik moet eerlijk zeggen dat mijn eigen gevoelens zéér gemengd waren. Natuurlijk zou het een nieuw begin kunnen zijn, maar ik was bang geworden voor sectorwerk. Later ben ik gaan begrijpen dat het Schuman-plan een wijs mengsel was van voorzichtigheid en gewaagdheid. Voorzichtig, doordat het zich beperkte tot een begin, zij het dan wel in de twee sectoren welke zo een dramatische strategische rol hadden gespeeld in de droeve Frans-Duitse geschiedenis, voorzichtig ook doordat in het plan duidelijk werd aangegeven tot welke dingen de regeringen zich bonden: het werd inderdaad een soort 'programma-verdrag'. Gewaagd, doordat nu voor het eerst een nieuwe dimensie werd toegevoegd - een gemeenschappelijke - aan de klassieke dimensies van interstatelijk overleg.

In Nederlandse parlementaire kring waren er grote voorstanders, en de regering liet haar delegatie onder D. Spierenburg constructief onderhandelen. De ministers van buitenlandse zaken, mr. D.U. Stikker, en van economische zaken, dr. J.R.M. van den Brink, kozen een heel zakelijke benadering. Enthousiast was Stikker niet: zijn memoires laten dat gevoelen. Stikker was een warm voorstander van de OEES, waar hij veel goeds lot stand bracht, maar tevens beschrijft hij duidelijk dat dit herstelwerk voor hem nog geen Europese eenheid betekende. Uit herstel zou niet automatisch eenheid voortkomen. Maar van federalisme moest hij niets hebben, en, ook al werd de EGKS dan stellig nog geen federatie, Schuman had er dan toch maar over gesproken, en Stikker zegt dan ook zeer juist dat in die tijd Frankrijk, Duitsland en Italië vóór federatie waren en dus vóór supranationale bevoegdheden, en ook de Belgische en Luxemburgse ministers Paul Henri Spaak en Joseph Bech, maar dat hij - Stikker - ofschoon hij 'geen bezwaar' had tegen federatie, sceptischer was. Uit persoonlijke gesprekken met hem weet ik dat hij zéér bevreesd was voor Frans protectionisme.

Schuman had voorgesteld dat de hoge autoriteit de verdragsuitvoering zou verzorgen, en zo kwam het dan ook inderdaad in het verdrag te staan dat over de leden van dat orgaan vastlegde dat zij hun taak onafhankelijk uitvoeren, in het algemeen belang der gemeenschap. Bij de vervulling van hun plicht vragen noch aanvaarden zij instructies van een regering of enig lichaam. En dan volgt de zinsnede waarvan de analyses een bibliotheek zijn gaan vullen: 'Zij onthouden zich van iedere handeling welke onverenigbaar is met het boven-nationaal karakter van hun ambt'. Hierop ga ik straks in. De hoge autoriteit kwam te staan onder het politieke toezicht van een 'gemeenschappelijke vergadering' welke haar bij motie van afkeuring kon doen aftreden. Een hof van justitie werd belast met de rechtscontrole: het hof 'verzekert de eerbiediging van het recht bij de uitleg en toepassing van dit verdrag en deszelfs uitvoeringsvoorschriften'.

Nederland deed het voorstel, in dit institutionele kader een 'bijzondere raad van nationale ministers' in te voegen. Over die raad zegt het verdrag dit: 'De raad oefent zijn bevoegdheid uit in de gevallen en op de wijze, in dit verdrag voorzien, met name met het doel het beleid van de hoge autoriteit en dat van de ,voor de algemene economische politiek van hun landen verantwoordelijke regeringen met elkaar te doen harmoniëren'. Het was een ingrijpend voorstel dat ons land daar heeft gedaan. Het was wel verstandig, want

anders was ten eerste vermoedelijk een situatie ontstaan van politiek te grote spanning tussen hoge autoriteit en regeringen, en ten tweede van economisch te grote moeilijkheden tussen het Luxemburgse beleid voor kolen en staal, en het nationale beleid voor andere sectoren, en vooral het nationale basisbeleid op sociaal-economisch gebied. Verstandig voorstel dus. Maar intussen werd hierdoor een element van wringing in het organisme ingebouwd, waarmee overigens de EGKS minder moeilijkheden heeft ondervonden dan later het geval zou worden in de EEG en Euratom, waar de raad hoofdorgaan van besluitvorming werd, waardoor de rollen werden omgekeerd. Maar dat zal een der hoofdpunten zijn van mijn latere hoofdstukken.

Materieel was het verdrag van Parijs goedsluitend. Een het gehele werk bestrijkend stel algemene bepalingen schetste het karakter van de gemeenschappelijke markt voor kolen en staal; gaf de doelstellingen aan; verklaarde hetgeen daarmee onverenigbaar zou zijn; en gaf een richtlijn ter bereiking van zo goed en zo open mogelijke verhoudingen. Financieel werd de gemeenschap geheel onafhankelijk van de ledenstaten, doordat de hoge autoriteit haar geldmiddelen verwierf door heffingen op de productie van kolen en van staal: ook dit droeg er toe bij dat de EGKS autonoom veel heeft kunnen doen, ook op sociaal gebied. Regelen werden gegeven voor een toestand van crisis. Het prijsbeleid werd geschetst. Op het gebied der economische mededinging werden scherpe bepalingen gegeven inzake kartels en concentraties. Er waren regelen inzake lonen en migratie van werknemers. Een wat onduidelijk hoofdstuk regelde de vervoerspolitiek. En op extern handelsgebied werd harmonisatie voorzien tussen het douanebeleid en ander beleid der staten, die daarin overigens vrij bleven.

Dus minder dan douane-unie, want al was er intern handelsvrijheid, extern kwam er geen gemeenschappelijk buitentarief. Maar meer dan een vrijhandelszone, want ofschoon er, ik herhaal het, intern wel vrijhandel kwam, en extern de nationale regelingen elk voor zich bleven gelden, de genoemde harmonisatie ging verder dan in een klassieke vrijhandelszone, en er werd trouwens intern héél wat méér geregeld dan voortkomt uit de formule van de GATT - de 'General Agreement for Tariffs and Trade', de algemene overeenkomst in wereldwijd verband inzake invoerrechten en handel** - voor vrijhandelszones. Hierbij en bij het voorschrift der EGKS dat de hoge autoriteit moest zorgen dat de productie zo hoog mogelijk zou zijn, moet men wel bedenken dat het verdrag werd ontworpen in 1950 en gesloten in 1951, jaren waarin het zich gestadig herstellende gebied grote behoeften had aan kolen en aan staal, en nog grotere voorzag.

[...]

* In die van Lord Butler, 'The art of the possible', Hamilton, Londen, 1971, komt het niet eens voor; vgl. Miriam Camps, 'Britain and the European Community 1955-1963', Princeton University Press - Oxford University Press, 1964, blz. 11.

** Over de GATT zie b.v. Dr. N. Franken, 'De betekenis van de GATT in het internationale handelspolitieke overleg', Govers, Den Haag, z.j. (1957?); Thiébaud Flory, 'le GATT, droit international et commerce mondial', Pichon et Durand-Auzias, Parijs, 1968.